

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — — — 10 kor.
 Negyedévre — — — 4 c

Helyben házas hordva:
 Egész évre — — — 20 kor.
 Negyedévre — — — 5 c

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — — — 24 kor.
 Negyedévre — — — 6 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétig és
 kassza utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérések visszaküldésén
 vagy megválaszolásán nem vállal felelősséget.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Helyes német írásmód.

NAGYVÁRAD, december 6.

Sztrájk az iskolákban.

(V. I.) A legnagyobb dolgok iránt is közömbösök leszünk akkor, ha azok gyakran megújulnak szemünk előtt. Ki törődne a sztrájkokkal ma, a mikor csaknem mindennap hasábokat lehet olvasni a különféle munkások sztrájkjáról.

Ez a sztrájk, a mely fölött a lapok csakis könnyedén átsiklottak, minket magyarokat közelebből érdekel. Arról van szó, hogy több, mint tízezer gyermek beszüntette az iskolába járást. És ennek a sztrájknak az oka nem holmi anyagi érdek, hanem valami magasztosabb, valami nemesebb érzés: a hazafiság.

A német császár kiadta a rendeletet, hogy a lengyel földeket meg kell németesíteni. A fölöttes hatóságok megcsinálták az iskolák szellemi és nyelvi anyagbeosztását, amely szerint az iskolákban minden tantárgy csak német nyelven tanítandó, sőt még azt sem engedik meg, hogy a vallásérkölcsei oktatást a gyermekek saját anyanyelvükön kapják. A német birodalomba kebelezett lengyel tartományoknak erre az volt a feleletük: hogy nem engedik gyermekeiket iskolákba. A poseni és brombergi kormánykerületek

lengyel lakossága addig tartja a sztrájkot, a míg a kormány rendeletét visszavonja.

Hogy meg lesz-e ennek a sztrájknak fönt jelzett eredménye vagy sem, az más lapra tartozik. Végére is két eset lehetséges. Az egyik az, hogy a kormány visszavonja rendeletét, mert belátja, hogy oktalanság ekkora erővel presszionálni a faji egybeolvadást és hogy ennek a rendeletnek nyomában nem loyaltás, de gyűlölet burjánzik; a másik eset pedig, hogy a kormány szigorúan ragaszkodik kiadott rendeletéhez s így horribilis bírsággal sújtja azokat, kik gyermekeiket ez oknál fogva az iskolákból visszatartják.

Nem célunk ez alkalommal az ottani eseményekkel érdemben részletesen foglalkozni, de az események magukra vonják figyelmüket több oknál fogva.

Először esik meg, hogy a növendékek ezrei hátat fordítsanak az iskoláknak. Első pillanatra ennek az ujságnak az ingere kap meg, de ha komolyabb érdeklődésünknek az alapját keressük, megtaláljuk azt is abban, hogy a mi beosztásunk sok tekintetben azonos a németekével.

A mint a németeknek meg vannak a maguk más-más nyelvű tartományai, úgy nekünk is megvannak a nemzetiségeink. Lengyel tartományokban német iskolák vannak, a melyek a német nyelv

ven kívül minden más nyelvet kizárnak. Ha keressük a párhuzamot a német és magyar iskola viszonyok között, csak akkor látjuk, mennyire loyális a magyar nemzetiségeivel szemben. Magyarország határszélei, sőt belső területei is zsutolva vannak a nemzetiségek saját nyelvű iskoláival. E eken az iskolákban minden gyermek a saját anyanyelvén tanulja a tantárgyakat s a magyar nyelvnek az órarend keretében alig egy néhány óra jut, úgy hogy azokból az iskolákból kikerült egyének nem tanulják meg a magyar nyelvet. És amikor arról volt szó, hogy ezekben az iskolákban a magyar nyelv tanítását szigorítsák, a mikor a miniszter törvényjavaslatot terjesztett a ház elé, amely törvényjavaslat nem a felekezetek autonómiájának megsértését, nem az idegen nyelvek elfojtását, csupán a magyar nyelv intenzívebb fejlesztését, terjesztését célozta, akkor a nemzetiségek kézzel-lábbal hadonáltak a törvényjavaslat ellen, nyelvük s fajuk elnyomását látták e javaslatban.

Pedig a magyar nyelvnek tökéletes ismerése a nemzetiségek könnyebb érintkezését, anyagi boldogulását mozditja elő. Számtalan esetben kell a magyar nyelvet nem beszélő magyar állampolgárnak tolmáchoz fordulni ügyes-bajos dolgainak elintézésére céljából.

Mily meglegedettek lennének a len-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A morvamezei ütközet.

— 1278. augusztus 18-án. —

Írta: Thibaldo.

(Vége.)

V.

Rudolf seregének közepe és jobbszárnya vissza lett vetve, de a balszárny diadalmasan helyt állt, sőt tért is hódított. Ottokár tehát gyorsan rendbe szedi vérteseit s fenyegetett jobbszárnyának védelmére indítja.

A nehéz lovasok csakhamar dübörögve vágtatnak a kemény talaju, kissé emelkedő rónaságon, de mielőtt az osztrákok tömegéhez érhetnének, megeresztett kantárszárral rohan rájuk a harci izgalomtól ittasult délceg magyar lovasság.

Izgatón felséges látvány ez!

A magyar lovasság három oszlopban rohan előre. Hajlékony vasing simul derekukra, de válltól kezdve két karjuk meztelen. Nehéz vértnek semmi nyoma rajtuk csak lábaikra

vannak könnyű tértvédők csatolva. Amint vágatás közben előre hajolnak, baljukon levő pajszukkal szinte eltakarják lovaik nyakát s lobogó sörényét. Jobb kezükben keresztalaku kétélű egyenes kardot, rövid nyelvű harci szekercét vagy súlyos buzogányt tartanak már messziről ütésre felemelve.

A meglepett vértések közelében egyszerre csak felhangzik lelkes harci kiáltásuk:

„Rajta magyar! rajta!!”

A hogy hirtelen a nehéz vasasokra rontanak szivszorongva lesik mindkét oldalon az összeroppanás eredményét.

„Rajta magyar! rajta!!”

A könnyű lovasok hajlékony csatárlánca ráveti magát a nehézkes cseh lovasságra s kezdetét veszi a rettenetes kaszabolás. A nehéz vértékbe burkolt lovasok körül könnyed hajlékonysággal forog a fürgé magyar lovasság és súlyos tövises buzogánya döngetve tépi keresztül a vastag vértéket s nehéz rostélyos sisasokat. Az elkeseredés, a hősiesség csodálatra méltó mindkét részről, de a magyar szinte játszva, könnyedén kerül ki ellenfele súlyos csapását s már a másik pillanatban villámgyor-

san ugrat melléje s közvetlen közelből sújtja le harciszekercével támadóját. A vértés lovaság ha'almegvetéssel küzd, de sorai lassan meginognak s Ottokár remegve látja, hogy gyors segély nélkül nem bírják soká kiállani a magyarok rettenetes támadását. Villámgyorsan segítségül indítja tehát válogatott lándzsásait.

A legvadabb küzdelem bevében, de már a vértések hátrálásának pillanatában érnek a küzdelem helyére a lándzsások. Rudolf császár szive elszorul látva a veszélyt, mibe a már-már győztes magyarok kerülnek, de már néhány pillanat múlva lelkesült öröm járja át szívet s két kezét hálafobászra kulcsolja össze kardjának kereszt alakú markolatán.

Van is oka a császárnak lelkesülésre, van is oka hálaadásra.

A lándzsás sereg támadását fogadni pillanat alatt csatarendbe áll a magyar lovasság egyik oszlopa. Az összeütközés pillanatában azonban villámgyorsan szétválnak a nehéz lándzsások előtt s mialatt azok hasztalanul igyekeznek lassítani lovuk futását a magyarok két oldalról hirtelen rájuk vetik magukat.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a tevényt, megszünteti a köhögést, vésélkedést, tüdőgyógyászat.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenképp „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche”

Elapható orvosai rendelésre a gyógyszerkereskedésben. — Ára évenként 4— koron.

gyekek, ha a kormány megengedné, hogy saját iskoláikban a maguk anyanyelvének csak pár órát szentelhetnének.

És nálunk a nemzetiségek tudatlanságuk vagy az agitátorok túlzott inspirációi folytán utját állják a saját előhaladásuknak, helyzetük javulásának.

Bizony-bizony, ha az agitátorok, ha a túlzók összehasonlitanák a németországi és magyarországi nemzetiségek helyzetét, pirulnának azért, hogy időnkint miként fizetnek nekünk a magyar loyaltizmusért.

A királyi vár ünnepe. A *Budapesti Hírlap* a következő szenzációs cikket közli: Udvari körökből kapjuk a következő értesítést: A király ő felsége elhatározta, hogy a budai királyi várpalota zárkőleteteli ünnepélyét fejedelmi fényvel üli meg. A jövő év január hó 12-ére van tervbe véve ez aktus, melyet nagy ünnepek keretében tartanak meg. Az előkészületek máris folynak az udvar körében. Kilátás van rá, hogy Vilmos német császár, uralkodónk szövetségstársa, a császárnéval együtt Budára jön ez alkalomra. Számukra a várpalota egyik szárnyát rendezik be. Különböző az összes európai udvarokhoz meghívók mentek s kétségtelen, hogy minden nagyhatalom képviselteti magát a budai ünnepen. A magas vendégek elszállásolása érdekében máris megkezdtek a lakosztályok rendbehozatalát. Királyunk a karácsonyi ünnepekre Wallseebe, unokái körébe megy, de még új év első napjaiban visszajön Magyarországra s január első felét Budapesten fogja tölteni.

A vezérkari főnök látogatásai. Hötzen-dorfi Konrád altábornagy vezérkari főnök ma délelőtt negyed 12 órakor megjelent a képviselőházban és Wekerlénél látogatást tett. Majd leadta névjegyet Justh Gyula képviselőházi és

Dessewffy Aurél gróf főrendiházi elnököknél. Konrád 12 órakor távozott a képviselőházból.

A függetlenségi párt értekezlete. A függetlenségi párt ma este 6 órakor Polónyi elnöklésével értekezletet tartott. Elnök javasolja, hogy tekintettel arra, hogy a delegációban részvevő tagok az értekezleten meg nem jelenhettek, halasszák el szerdára, amikor erre az értekezletre tüzzék napirendre az alelnökök választását. Szóba került még a pártfegyelem kérdése is, melyre az elnök megjegyezte, hogy a pártfegyelem fenttartható a szabad vélemény elnyomása nélkül is, kölcsönös rábeszéléssel. Az elnök javaslatát az értekezlet ezután elfogadta.

Minisztertanács. Ma délután fél 4 órakor miniszteri tanácskozás volt Kossuth Ferenc lakásán, melyen a kabinet összes tagjai résztvettek. Itt említjük meg, hogy Kossuth Ferenc állapota tegnap óta rosszabbodott. Állapota iránt Daruváry udvari tanácsos utján ma a király is érdeklődött és elrendelte, hogy ezután minden nap referáljanak neki Kossuth állapotról. Kossuth orvosai tanácsára legalább két hétig ágyban maradni kénytelen.

A Lotz-hagyaték megvétele. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma újra a Lotz-féle hagyaték megvétele dolgában tárgyal. A bizottság a minap fölfüggesztette a tárgyalást, mert szükségessé vált a képek újabb fölbecslése. Ma azután az újabb becslés alapján kimondotta a bizottság, hogy a háromszázezer koronás becslés helyes s ezért a megvételtől szóló törvényjavaslatot el is fogadta.

Tanítók gyűlése. Czegléden ma a pest-vármegyei állam tanítók egyesülete gyűlést tartott, melynek legfőbb pontja a fizetésrendezés ügye volt. A gyűlésen vagy hatszáz tanító vett részt.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december

Elnök: *Justh Gyula.*

Elnök bemutatja báró Wesselényi Miklós új koronaőr levelét, amelyben lemondott a kolozsvári mandátumáról. A Ház az új választás elrendelésére megadta a felhatalmazást.

Wekerle Sándor miniszterelnök betérjeszti az algezirasi konferencia főkérdésainak becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot. A Ház kiadja a közgazdasági pénzügyi és igazságügyi bizottságoknak.

Következik

a földművelésügyi tárca.

költségvetésének tárgyalása.

Novák Aurél: Azt fejtegeti, hogy gazdasági fejlődésünket csak önálló vámterülettel érhetjük el. A kis gazdák helyzetének javítására az államnak kell közbejárni. A népoktatással kapcsolatban minta gazdasági kerteket állítsanak fel az országban, de egyéb tekintetből is reális alapra kell fektetni az oktatást. Az állam vásárolja össze a latifundiumokat s parcellázza a középosztály részére. A költségvetést nem fogadja el.

Lázár Pál: A tátrai gazdaságokról beszél. A kormány azokból ne akarjon hasznot húzni. Aki ott szállót, penziót akar építeni, annak ezt ingyen meg kell engedni, mert ezzel az ország népének teszszük lehetővé, hogy felkeresse a Tátrát. Foglalkozik gazdasági iskolák rendezésével.

Szentiványi Arpád: A lótenyésztésről beszél.

Lázár Aurél: Arra is rátérek kedves bátyám! (Derűtség.) A lótenyésztésnek is előnyére válna, ha az állami birtokok, különösen

Csatadöntő rettenetes pillanat ez!

A harc izgalmaitól áthévíülve oroszán erővel küzd a magyarság s védekezik a cseh lovasság. Mindenki érzi, hogy e támadástól dől el a csata sorsa s kétségbeesetten minden erejével küzd. A magyarok kiakarják egészen használni pompás támadásuk előnyét s a zavarba hozott ellenséget borzasztóan kaszabolják. Mint a sűrű jégeső kopogása úgy döng a sulyos buzogány a nehéz vértéken s a lándzsá nagyon alkalmatlan fegyvernek bizonyul e testelleni harcban. A lovasság zöme kétségbeesetten igyekszik négyyszögbe tömörülni, hogy fegyverük előnyét kihasználhassák. Az első zavar elmúltával ez sikerül is nekik, mert a fáradt magyarok nem bírják a nagy tulerő e kétségbeesett mozdulatát megakadályozni.

Minden szem a balszárny felsőes küzdelmét lesi. Rudolf imádkozik, míg Ottokár lován felegyenesedve feszülten figyel. Ha lovassága visszaveri a magyarokat? Akkor eldől a csata s vele a félvilág sorsa s ő lesz a győztes! Sas tekintetével merően bámulja az idegszibasztó rettenetes küzdelmet, míg egyszerűen sápadtan lehanyatlik s a borzalom hangja röppen el ajkáról.

Volt oka valóban az elborzadásra!

Rettenetes küzdelem után alig hogy négyyszögbe formálódtak a cseh lándzsások, mint valami sötét viharfelleg röptül közzéjük a kun lovasok nyilvesszője. A halálhozó nyilvesszőre megbomlik újra az alig helyreállított csatarend.

Ami ezután történt azt toll leírni gyenge és erőtlén.

Az utoljára kilőtt nyilvesszők alig értek az

ellenség soraiba már villámgyorsan vágat két ezer kun lovas támadásra. Mintha csak a földből támadnának elő, először csak fehér kucsmáik villannak fel s egy nyugatra húzódó domb mögül csakhamar feltűnik az egész támadásra induló lovasság. Vágtatás közben ij-jukat hátukra akasztják s aztán lovaik nyakára fekvőve előre szegzik lándzsájukat.

»Rajta magyar! rajta!«

Oh nem kell már ide harci kiáltás, biztató! A fáradtság helyébe lelkesedés támadt s a harci szomj csodákban nyilvánult meg. Rövid percek alatt le van verve a lándzsás had s a rémülten futó vértések nyomában csakhamar felvillog az üldözésre siető kunok fehér kucsmája.

A magyarok vitéz lovassága eldöntötte a csatát.

A magyar lovasság győzelme átleskítette az egész sereget, míg az ellenség elcsüggedve kétségbeesetten harcolt. A végső ellenállást megtörni Rudolf tartalékja Kappeller Ulrich vezérlete alatt támadásra siet. A magyar gyolagság újra átkél a vértől piros Sulz patakon s megrohanja Ottokár balszárnyát. Az ellenség nem bírva ki Rudolf seregének támadását mindenütt hátrál. A csüggedt fáradt harcosok egy darabig elszántan harcolnak, de mikor felbukkannak hátuk mögött a magyar lovasok, felbomlik minden csatarend. Ottokár tartalékja talán még fedezhette volna a visszavonulást, de a tartalék vezérje, Milota lovag, a magyarok győzelme után alkalmasnak látván az időt, hogy az őt egykor megsértő Ottokáron bosszút álljon, elvonul tartalékjával a March folyó mentén fölfelé.

VI.

Ottokár magára maradt rémülten menekvő vert seregével. Látja jól, hogy minden el van vesztve, de büszke, dacos göggyével nem igyekszik futó seregét összeszedni, hanem csupán kevés híveitől követve vakmerően neki vágat a német lovagoknak. Fényes kardja halálos csapásokat osztogatva, néhány pillanatig megmegvillan a levegőben, de minden oldalról körülvéve csakhamar lehull sebesülten lováról. A földön fekvő királyt Berchtoldsdorf Henrik lovag elakarja fogni, de a sebesült király felgyenesedik s elakar menekülni. Néhány lépés után azonban összeesik görcsösen kapkodva levegő után ledobja ezüst sisakját. Gyűlölt két személyes ellensége megpillantva arcát, karddal s lándzsával át meg átszurkálják míg csak utolsó nem hörög.

A büszke, gögös, nagytehetségű s kegyetlen Ottokár ott feküdt nagyravágásának ezernyi áldozatai közt holtan. A sors azonban még nem elégedett meg megalázásával. Két német zsoldos megpillantva ezüst vértetjét s aranyal himzett drága ruháját, levetkezteti a halottat . . .

A nyugovóra hajló nap utolsó sugarai már a Morvamező véres rögein fekvő büszke cseh király meztelenül heverő véres holttestére tüzték rá.

A halottak összeszedésénél ráakadtak s felismerték holttestét. Rudolf császár könnyezve állott meg vitéz ellenfele holttesténél s bocsánata jeléül ráborította köpenyegét . . .

A csata eldöntötte félvilág sorsát s a németek első Habsburg császára ezt csak a ma-

a ménésbirtokok jövedelmezőségét emelnék. Hosszasabban foglalkozik a lótenyésztéssel s végül a költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

Az elnöki széklet Rakovszky István foglalja el.

Popp Cs. István: A legelőfelosztásnál előállott visszaélésekről beszél. Hivatkozik az idevonatkozó törvényekre, melyek intencióinak a tényleges állapotok nem felelnek meg. Beszél az urbéri rendezéseknél előálló visszaélésekről. Szól arról, hogy Magyarországon évente egy milliót költenek a község erdőinek fentartására és az erdők éppen emiatt pusztulnak el a községekre e célból rótt terhek miatt. Sok község ki van zárva a legelőkből. Számos község a kincstár révén megy teljesen tönkre. — Az összes kincstári erdők ki vannak adva idegen cégeknek kiaknázásra. A kincstár veszi így el a szegény emberek szájából a kenyeret. Az erdőőröknek túlnagy hatalmuk van e kincstári erdőkben, melylyel gyakran visszaélnék. Az erdőőrök utjai olyan rosszak, hogy a szegény ember alig tudja onnan fáját elszállítani. Nem engedik meg, hogy csak hulladékokat is vigyenek el bárca nélkül a szegény emberek. Nem haza beszél, ez mind nem a saját területében történik, hanem Opanfalván. Szeretné, ha itt volna azon kerület képviselője és megcáfolná őt. (Egy hang: Thoroczky gróf az?) Reméli, hogy a miniszter ki egyik beszédében azt mondta, hogy ha idejönnek jogos panasszal, készséggel orvosolja azt, figyelmére méltatja ezeket a tényeket.

Szünet után.

Popp István: A miniszter rendelkezéseit gyakran egyszerűen nem hajtják végre az erdőhivatalok. Kéri a minisztert, hogy a bőség szarujából juttasson a szegény embereknek is.

Bernáth Zoltán a mezőgazdasági munkás- és cselédhiányról beszél. Sok vidéken egyálta-

nyar lovasság vitéz hősiességének köszönhetően Igy emelte világhírnévre a Habsburg családot a lovagias magyar nemzet!

Morvamező!

Világraszóló neveket őrzöl végtelenbe nyuló síkodon. Rövid időközben láttad a magyarok leveretését IV. Béla alatt s 2 évvel később hatalmas magyar csatakiáltástól reszkett a lég, míg az előbbi győző, Ottokár cseh király véres teteme meztelenül hevert a porban... Félvilág sorsát eldöntötte a büszke győzelmi kiáltás s utánna hosszú végtelen csend következett. Majdnem 600 évig tartó fagyasztó csend borult síkora, hogy aztán újra megszerkesztessen a diadal és a legyőzetés kegyetlen ordítása. Aspern rövid dicsősége után alig hat hét múlva Wágram siralma következett. A remény rövid órája után, a kétségbeesés hosszú évei; míg lassankint eltűnt a borzalom érzete s az élet követelményei a béke, a munka embereit szólította a véres csataterre. Felszántották a közel 100 ezer ember vérével áztatott földet, csatornákat építettek rajta s a szörnyű véradó után csodás termékenységgel jutalmazód meg az emberek verejtékes munkáját.

Morvamező!

A Habsburg grófi család uralmának alapját a Te széles síkodon rakta le a magyar vitézség és hősiesség. A magyar király lovagias segítsége nélkül irtóztató nagyot fordult volna a történelem örökké mozgó kerekére s a mai világnak egészen más színt és alakulást adott volna! A Habsburgok megmaradtak volna grófoknak s vajjon hogy alakult volna meg Magyarország további sorsa?

Golobrado, 1905. május 22-én.

lán nem lehet munkást vagy cselédet kapni, oly nagy a kivándorlás. A birtokosok sok vidéken kénytelenek lesznek birtokaikat elparcellázni. Kéri a kormányt, hogy ezt a kérdést tanulmányozza s információkkal legyen segítségére a birtokos osztálynak.

Ezután a vita folytatását holnapra halasztották s az elnök berekesztette az ülést.

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnapi rendes havi ülésén a többi tárgyak között különösen érdekes volt az a felelősség, amelyet néhány iskolaszéki tag adott be, **Várady István** tanítónak iskolaszéki jegyzővé történt megválasztása ellen.

A tanfelügyelőség képviselője pártolta a felelősséget s a választás megsemmisítését javasolta s mivel a szavazatok egyenlők voltak, a főispán döntötte el a kérdést a felelősség javára.

Nagyon csodálkozunk ezen az egész dologon, bár annak hátterét ismerjük. A múltban nem voltak olyan skrupulusaik a fellelősség uraknak, mikor hasonló képesítéssel választott iskolaszéki jegyzőt, sőt a polgári iskolához is beválasztott olyat, akinek nincsen meg a képesítése. De hát akkor az ő szájuk ize szerint végződött a választás.

Az iskolaszék azonban valószínűleg megtudja védeni önkormányzatát s akaratának érvényt szerez.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Glacs Antal elnöke alatt jelen voltak: **Rimler Károly**, **Papp Miklós**, **Varró Domokos**, **Virágh Béla**, **Bárány Árpád**, **Bordé Ferenc**, **Mezey Mihály**, **dr. Baróthy Ákos**, **dr. Berkovits Ferenc**, **Dus László**, **Hlatky Endre**, **dr. Konrád Márk**, **dr. Hoványi Géza**, **Miskolczy Barna**, **dr. Cseresznyés Béla** aljegyző.

Az ülés megnyitása után felolvasták a polgármester

havi jelentését,

melynek érdekesebb adatai a következők:

A közegészségügyi állapot november hónapban jó volt. A népmozgalmi adatok is kedvezőek, amennyiben a születések 26-al múlták felül a halálozások számát. A hevenyfertőző betegségek szörványosan mutatkoztak, még pedig hasihagyomány 8 esetben, 2 halálozással, ronszó toroklob 7, vörheny 2 esetben halálozás nélkül, kanyaró 25 esetben, 2 halálozással fordult elő.

A Sztaroveszky-alapítványi gyermekkorházban november hó folyamán 47 fekvő és 141 bejáró, a Szent László járványkórházban pedig 6 beteg gyógykezelést.

Született 68 fiú, 70 leány, összesen 138 gyermek.

Elhalt 64 férfi, 48 nő, összesen 112 egyén. A szaporodás 26.

Városrészek szerint elhalt Olasziban 22, Ujvároson 23, Váralja-Velencén 14, a kórházban 52. Hét éven alóli gyermek 30 halt el. Szegény beteg 453 gyógykezelést az orsz. betegpótlási alap terhére. Dajkaságban volt 401 gyermek.

Az állategészségügyi állapot változatlan.

A közbiztonsági állapot kielégítő volt. Lopás 46, sikkasztás 4, csalás 5, súlyos testi sértés 2, könnyű testi sértés 17, hatóság elleni erőszak 5, magánlakásértés 2 és hamis pénz forgalomba hozása 2 esetben volt bejelentve. A nyomozás 56 esetben sikeres, 26 esetben sikertelen volt. Nyomozás teljesített a kir. ügyészség elrendelésére 62, más hatóságok megkeresésére 73 esetben.

Letartóztatva volt 61 egyén, akik közül

az illetékes bírósághoz átkisértetett 19, eltolcoltatott 42.

Kihágási feljelentés 112 esetben tétetett. November hó folyamán 14 külföldi utlevél lett kiadva, amelyek közül 5 Európába, 9 pedig Amerikába szől.

A lefolyt hónapban 2 öngyilkosság történt. A nagyvárad menti osztály november hó folyamán 27 ízben vonult ki, még pedig: balesethez 15, betegszállításához 12 esetben.

A közadók november havi bevételi eredménye rendkívül kedvező, amennyiben 170965 kor. 51 fillérrel több kincstári adó folyt be, mint a múlt év megfelelő időszakában. Befolyt:

kincstári adóban	238,475 K 53 F
kamatban	2445 > 81 >
betegpótlási pó:adó	11408 > 09 >
kamatban	52 > 81 >
hadmentességi díj	346 > 64 >
kamatban	3 > 90 >
iparkamarai illeték	1698 > 09 >
házasági adó	12 > — >
vegyveradó	110 > — >
gazd. cselédpótlási díj	91 > 20 >
mely összegek a királyi adóhivatalba szállítottak át.	
Városi adóban	67254 K 90 F
vizdíjban	18711 > 04 >
törvényhatósági utadó	11172 > 79 >
kamatban	8 > 10 >

folyt be. A behajtás folyamatban van.

A polgármester jelentését tudomásul vették.

A földmivélményminiszter körrendeletet intézett, amely szerint a tejhamisításoknál a vizsgálat a szállításoknál esetleg elkövetett hamisításokra is kiterjesztendő.

Kindle Maria köröstarjáni, **Erdei Jánosné** nagykeri lakosok tejhamisítási ügyében a közigazgatási bizottság II-od fokban felemelte a büntetést.

Az iskolaszéki jegyzőválasztás.

Bárány Árpád segédtanfelügyelő elterjesztette **Várady István** tanítónak iskolaszéki jegyzővé választása ellen beadott felelősséget, azon javaslattal, hogy a közig. bizottság az iskolaszék választását semmisítse meg. Azt hozta fel indokul, hogy a pályázatban polgári iskolai képesítés volt kiírva s **Várady**nak elemi iskolai képesítése van.

Hlatky Endre felvilágosítást kért, hogy a miniszter eltörölje-e ezen állást. Fejtegeti, hogy ha polgári iskolai képesítéssel bír is a helyettesítő, eláll az eset, hogy a menyriségtani szakra képesítettnek nyelvtani szakkból kell előadást tartani és viszont. Így nincs meg a kellő képesítése.

Rimler Károly polgármester hivatkozik a multra, hogy az iskolaszéki jegyzői állást nem polgári iskolai kvalifikációhoz kötve rendszerezte. Volt már elemi iskolai képesítésű is jegyző, sőt polgári iskolai tanár is. Az iskolaszék autonóm joga, hogy eltérjen előbbi határozatától. Legfeljebb azt kellene kikötni, hogy **Várady** köteles a polgári iskolai képesítőt megszerezni. Az iskolaszék jogát a felsőbb hatóságnak is respektálni kell. Indítványozza, hogy a felelősség elutasításával kötelezzék **Várady**t a polgári iskolai kvalifikáció megszerzésére.

Dr. Berkovits Ferenc a megsemmisítés mellett van. Ujból hirdessék meg a pályázatot.

A szavazásnál hatan a felelősség ellen és hatan a megsemmisítés mellett szavaztak. Így a főispán döntötte el a kérdést, még pedig a választás megsemmisítése mellett.

Dus László városi főügyész kijelentette, hogy a közigazgatási bizottság határozatát megfelelően felelőssé.

Apróbb tárgyak elintézése után az ülés véget ért.

A gólya, a gólya . . .

A földművelési miniszter, a derék jó öreg ur, *Darányi Ignác* előtt nagy küldöttség fog tisztelni a tavasszal.

Fölkerekednek az ország minden vidékéről. Falvak, rétek megmozdulnak. Sereggestül, imponáló tömeggel vándorolnak föl Budapestre. Sokaságuk megfogja lepni a fővárost is s mégis a felszállítás miatt nem fognak a MÁV-nak gondot hozni.

Kik? Kérde a nyájas olvasó.

Vagy nem mondtam meg? Hát a gólyák, a gólyák.

Ne tessék nevetni, mert gólya ide, gólya oda, ez igen fontos dolog. Arról van u. i. szó, hogy a földművelési miniszter rendelete értelmében ezentul tilos a gólya — t. i. tilos a vadászok számára. A gólya megkapta a hivatalos diplomát, hogy ő hasznos állat s így tilos bántani.

Egy itt maradt golyát még is intervjultunk a következőképpen:

— Kedves gólya néni, ha meg nem sértjük, szabad egy kérdést tennünk?

Önagsága lenyelt egy békát.

— Halljuk.

— Mi a véleménye *Darányi* legújabb rendeletéről?

— *Darányi*? Hja, vagy ugy! Olvastam a hivatalos lapban. Hát biz az a rendelet nagyon szükséges volt. Tudja galambom, nehéz ma az élet, ropant sok a dolgunk s ekközben az emberek valósággal hajba kaptak azon, hogy hasznos állatok vagyunk-e mi vagy sem? Hány helyen hallottunk epedő, vágyakozó sóhajokat: »Ah, a gólya! a kedves gólya!« Másutt csöndesen, suttogva emlegettek bennünket: »Pszé, a gólya!« Amott megy valaki mérgesen tépte a haját: »Már megint az az átkozott gólya! Hogy pusztult volna . . .« Egyik helyre csalogattak, másutt bottal vertek volna . . . hol van az a gólya, a ki ezen el tudjon igazodni? Most legalább közokirattal tudjuk magunkat igazolni, a hová beállítunk. Örömmel fogadnak? Kérem, igen szívesen jövőnk máskor is, felsőbb rendeletre. Hessegetnek? Nix rezoniren! Itt vagyunk, felsőbb rendeletre! Tessék a kormányt interpellálni, mely ime már a golyát is kormányozza! Éljen a kormány!

— Éljen!

— De most adieu, sürgős dolgom van.

— Csak egy percre, kedves gólya néni.

— Nos?

— Mit fog csinálni az a gólyaküldöttség, mely *Darányit* üdvözölni készül?

A gólya néni feltolta csőrén az okulárét s elgondolkodott.

— Még nem tudom, miben állapodnak meg a kollegák . . . de azt hiszem, meg fogjuk választani ő excellenciáját tiszteletbeli gólyának . . .

— r.

UJDONSÁGOK.

A nőipariskola karácsonyi kiállítása.

Nagyvárád egyik igen fontos funkciót teljesítő iskolája, most kiállítást rendez. Ez az iskola a nagyváradi női ipariskola. Egy rozszant városi épületben, az ugynevezett Apollóban van a helyisége.

A kiállítás igazi haladása a női kézimunkának. Annyi művészi dolog van ott három teremben felhalmozva, hogy sok idő telik bele, míg végig nézegeti az ember.

Az első teremben mindjárt a bemenetnél a házi iparosnők munkái vannak kiállítva. A házi iparosnők azok, akik már elvegezték az iskola különböző szaktanfolyamait, és anyagot nyernek az iskolától, hogy azt dolgozzák fel. A feldolgozott anyagot, mint kész munkát az iskola értékesíti. A házi iparosnők munkái leginkább a szövészetből állanak.

Meglepően szépek az azzurozások fajtái. Különösen a perzsa azzur munkában kiválik

egy csinos divány párna, melyet *Molnár Katinika* készített. A velencei arany azzur munka is kiemelkedő pontja a kiállításnak.

A kiállított tárgyak között feltűnő *Elek Mariska* munkája.

Két igen munkás és izléses kalotaszegi abroszon kívül ki van állítva *Eleknek* még több bársony festése és beégetése, ugyszintén gyönyörű himzése.

Leköti az ember figyelmét *Kamenszky Margitka* által készített asztalfutó, mely ó magyar himzéssel van díszítve.

A festést is igen sikeresen produkálja az iskola. A különböző tájképek igen sikerült alkotásai az iskola növendékeinek. A képek különben mára szeptember hóban megtartott kiállításán is általános elismeréssel lettek fogadva.

A különböző női ruha varrások is képviselve vannak a kiállításán.

Külön teremben van elhelyezve a szövőosztály.

Tíz szövő gép örökös zakatolása csaknem megsüketíti az embert és nem alterálja a növendékeket megkezdett munkájukban.

A szövő osztály igen szép munkákat állított ki a karácsonyi kiállításra. Izléses munka van a kis *Komlóssy Margitka* szövőszékén. Ez egy nyári paplan, rendes nagyságban kék színű gyapot szálakból szövi. Egy másik szövőszéken butor-szövetek készülnek. A szövetek bármelyik külföldi gyári áruval felvehetik a versenyt.

A különböző szönyegek közül a perzsa és skót szövészet emelkedik ki. Ezen az osztályon *László Erzsike* 12 éves és a *Stettner* testvérek brilliroznak.

A kiállítást már ez ideig is igen sokan látogatták és a kiállított tárgyak közül többet meg is vertek.

A női ipariskola most egyszerre két kiállítást is rendez. Az egyik az itteni, a másiknak csak egy részét képezi. Ez a budapesti tulipán kert által rendezendő kiállítás, melyre mintegy 1000 kprona értékű kézimunkát küldött fel özv. *Szedlarik Istvánné* az iskola igazgatónöje, aki mellett mint segédtanítónő *Szilva Erzsike* működik.

Kár, hogy az iskola a modern technika kivánalmainak megfelelő eszközökkel nincs kellőleg ellátva, mivel ezt mikor kérte az igazgatónő elutasították kérelmét.

Pedig most, amikor olyan széleskörű akciót fejtenek ki háziipar felvirágoztatására a női ipariskola segélyezése egyik igen fontos tényező volna abban. A női ipariskola pedig mai nap, amikor a nő a kenyérkeresetre van utalva, kell, hogy alkalmat nyújtson ahhoz hogy e kenyérkereset megfelelő is legyen.

—//.

* **Kinevezés.** A belügyminiszter Biharvármegyében a sápi anyakönyvi kerületbe *Ajtay Kálmán* segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesé nevezte ki és őt a házassági anyakönyvvezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbizta. — Ugyanekkor *Török Imre* gálospetri anyakönyvvezetőhelyettes hatáskörét a házassági anyakönyv vezetésére és a házasság kötésnél való közreműködésre is kiterjesztette.

* **Árlejtés a városnál.** A Nagyvárád városánál szükséges tűzifa, kő és könyvnyomdai munkák biztosítására tegnap tartották meg az árlejtést. A beérkezett ajánlatok a következ-

zők: a *könyvnyomdai* munkákra: *Sonnetfeld Adolf* évenként 3200 kor., *Helyfi László* évenként 2950 kor. általános összegért hajlandók szállítani. A *tűzifát*: *Perlesz József* kőbányászati évenként 8-2 kor., a *Bihari erdőipar* r. t. 1907-ben 7-6 kor., 1908-ban 7-8 kor. és 1909-ben 8 koronáért hajlandó szállítani; *Kohn Márton* 1907-ben 8-50 kor., 1908 és 1909-ben 9 koronáért. A *nyomtatványokra* pályáztak: *Boros Jenő* 2 százalék ráfizetéssel, *Láng József* 3-5 százalék engedménnyel, *Rákos Vilmos* 3 százalék ráfizetéssel, *Laszky Ármin* 5 százalék ráfizetéssel, *Szonnenfeld Adolf* 5 százalék leengedéssel és *Helyfi László* 2-3/4 százalék ráfizetéssel.

* **A megyei fizetésrendezés.** Az általános megyei fizetésrendezés rövid idő múlva vissza lesz terjesztve a miniszteriumba. A közgyűlés által elfogadott fizetésrendezést ugyanis az érdekeltek nem felebbezték meg és így a kimutatás, mely a fizetési többleteket mutatja, kiutalás végett valószínűleg még e hó 15-ig fel lesz terjesztve. A tisztviselők a rendezés szerinti fizetés többletet 1906. június 1-ig visszamenőleg még ez év végéig meg fogják kapni. Ez lesz a megyeiek karácsonyi ajándéka.

* **Fényes esküvő.** Tegnap tartotta meg esküvőjét az olasz-i plébánia templomban *Falk József* honvédhadnagy bájos és nagyműveltségű arájával *Rigó Csilla* urleánnyal, *Rigó Ferenc* volt orsz. képviselő leányával. A fiatal párt *Imrik Z. Sándor* plébános eskette.

* **Egy iskola segélyezése.** Hencida község képviselőtestülete elhatározta, hogy az ottani református iskolát évi 500 korona segélyben fogja részesíteni. A község határozatát tegnap küldték be a megyéhez jóváhagyás végett.

* **Nagy szerencsétlenség egy építkezésnél.** A modern építkezések minden évben megkövetelik az áldozatokat. Tegnap reggel a kereskedelmi és iparkamara Nagyteleki-utcán épülő palotájánál történt ismét súlyos szerencsétlenség, amelynek két szegény munkás sérült meg. *Halász Lajos* kőműves-segéd az épület sarkán levő pincehelyiségben dolgozott, míg felette a földszinten *Budai Tógyer* napszámos foglalkozott. Egyszerre óriási roppanással a pince boltozata mintegy 8 négyszög méter területen lezuhant s *Halászt* maga alá temette, míg *Budai* a boltozattal zuhant le a pince helyiségbe. A szerencsétlen embert, *Halász Lajost* csak nagy munkával tudták kiszabadítani a romokból. A fején, mellén és karján sérült meg súlyosan. A mentők beszállították a kórházba. Állapota nagyon súlyos, de szerencsére nem életveszélyes. *Budai Tógyer* napszámos könnyebb sérüléseket szenvedett. Az épületet *Rendes Vilmos* építész készíti s *Dobay János* a munkavezető, akit főleg terhel a felelősség, mert a boltozatra nem szabad lett volna oly óriási földtömeget hordatni. — Nagy fokú gondatlansága egy embert esetleg nyomorékká tesz. Hogy kit terhel a felelősség, a ma pénteken tartandó bírói szemle állapítja meg. A rendőrség a nyomozást megindította.

* **Diákok sztrájkja.** Nagyszébenből jelentik: A brassói román kereskedelmi iskola harmad osztály tanulói ma dr. *Kunca János* tanár szigorúsága miatt sztrájkba léptek. Megesküdtek a templomban, hogy mindaddig be nem teszik lábukat az iskolába, nem hallgatnak előadást, míg a szigorú tanárt el nem helyezik az intézetből. A sztrájkoló diákok elvannak szánva, hogy ügyüket a miniszterhez viszik fel, ha a konsistorium nem nekik ad

igazat és nem teljesíti kívánságukat. Az intézet igazgatósága felszólította a diákokat, hogy ha 48 óra alatt nem hagynak fel a sztrájkjal, valamenyioeket elbocsátja. Az igazgatóság felhívására a diákok nem is válaszoltak.

* **Uj községi szabályrendelet.** Biharvármegye legtöbb községének szervezeti szabályrendelete már olyan régi, hogy azok a haladás kívánalmainak nagyobb részét nem teletnek meg. Uj szabályrendelet készítését már több helyen foganatosították is, azonban vannak olyan községek, melyek sehogy sincsennek belenyugodva abba, hogy a jelenlegi rendszer megváltozzék, pedig ez a község közigazgatási teendőiben igen fontos volna. Ilyen példának okául Feketegyőrös község is, ahol már el volt készítve a szabályrendelet, azonban a közgyűlésen csak módosítással fogadták el. A reformált rendeletekből ugyanis kihagyták a segédjegyzői állások rendszeresítését, pedig a folyton növekvő munka megkívánja az újabb munkaerőket. Az ily módon készített szabályrendeletet tegnap terjesztette be a főszolgabíró a megyéhez, ahol nem fogják azt helyben hagyni, mert a miniszter a segédjegyzői állások rendszeresítését elrendelte.

* **Vasut Nagyléta és Székelyhid között.** Biharvármegye egyik legnagyobb községe Nagyléta valóságban el van vágva a nagyváradi kereskedelemtől és személyforgalomtól. Ez azért van mert Nagylétának nincs megfelelő vasuti összeköttetése. Jelenleg ha valaki Nagyváradról vasuton akar Nagylétára menni, előbb Debrecenbe kell kerülnie és csak úgy juthat el Nagylétára, az pedig igen hátrányos a községre. A forgalmi akadály eltörlése nemcsak tervbe van, hanem arra egyenesen engedélye is van a debrecen-nagylétai helyierdekű vasut igazgatóságnak. Az engedély azonban jól lehet már régen birtokában van az igazgatóságnak az, még ez ideig nem lett foganatosítva, sőt még nincs is megtéve a kellő előmunkálat. A vasut hiányát Nagyléta lakosai pedig napról-napra jobban érzik. Nagyléta község képviselőtestülete ez ügyben közgyűlést tartott e hó 2-án. A közgyűlésen elhatározták, hogy a vasut kiépítésére felhívják az igazgatóságot és ha az egy meghatározott idő alatt nem fogja teljesíteni a munkálatokat, küldöttségileg fognak járulni a kereskedelmi miniszterhez a vasut érdekében.

* **Öngyilkos főszolgabíró.** Szatmárnémetiből jelentik, hogy Horváth György mátisalkai főszolgabíró tegnap föbe lőtte magát. Zavart viszonyai készítették öngyilkosságra. — Horváth ellen ugyanis fegyelmi eljárás volt folyamatban.

* **A polgári takarékpénztár r. t.** ez uton is értesíti t. c. részvényeseit, hogy az új kibocsátású részvények az ideiglenes elismervény ellenében mai naptól kezdve az intézet pénztáránál átvehetők.

* **Halálozás.** Részvétellel értesülünk Szabó Dánielnek tegnap, életének 66. évében történt gyászos elhunytáról. A megboldogultat ma délután 3 órakor temetik el a ref. egyház szertartása szerint az olasz-i temetőben. Az elhunytat özvegye és kiterjedt rokonság siratja.

* **Befizetések a piulásba.** A Polgári takarékpénztár és segélyszövetkezet befizetései folyó hó 8-án azaz szombaton, ünnepe miatt délelőtt 9—11-ig teljesítendők.

x **A SZENT-LÁSZLÓ nyomdában legújabb divatu és legcsinosabb névjegyek, valamint a legszebb bálai és esküvői meghívók, ugyancsak mindenféle nyomtatványok jutányos árban készíttetnek a legszebb kivitelben.**

A nagyváradi mezőgazdasági kiállításon nagy díszoklevéllel kitüntetve.

„Hungária“ Galván Művek

Fémáru gyártótelep: Minta raktár:
Kossuth Lajos-u. Bémer-tér.

DÉNES BÉLA

NAGYVÁRAD.

Ajánlja saját gyártmányu chinaezüst evőeszközöket, dísztárgyalt és használati cikkeket gyári áron.

Evőeszközök, alpacca alappal, 12 darab evő kés, villa vagy kanál 20 korona. Kopásért a legmesszebb menő jótállást vállal. *Karácsonyi és ujévi ajándékok 4 koronától feljebb!*

A nagy közönséget tisztelettel meghívom dusan felszerelt modern minta raktárom szives megtekintésére minden vételkényszer nélkül. — Nagy képes árjegyzékem kívánatra ingyen és bérmentve.

x **Karácsonyi és ujévi ajándékok** beszerzésére most a legjobb alkalom, amikor az ország szerte kitűnő hírnévként örvendő Wirth János és fia cég fővárosi arany és ezüst műves cég fényes új helyiségbe IV. Városház utca 3—5. sz. vonul és ennek következtében régi helyiségében IV. Ferenciek-tere 9. sz. az összes raktáron levő arany, ezüst és ékszerárakat legmérsékeltébb áron adja el. Mindenki kérjen a cég nagy képes árjegyzékét ingyen és bérmentve.

TÁVIRATOK.

Ülések meghosszabbítása

Budapest, dec. 6 (Saját tud. távirata) Mivel a földmívelésügyi költségvetés tárgyalása váratlanul elhúzódott, a képviselőházban szó volt ma arról, hogy a Ház üléseinek idejét délután három óráig meghosszabbítják. A kormány még nem döntött ebben a dologban.

A horvát országgyűlés.

Budapest, december 6. (Saját tud. táv.) A horvát országgyűlésen ma Starcsevics alelnök, mivel a pártja nem fogadta el indítványát, lemondott alelnöki méltóságáról. Helyét az elnöki székben Grahovac dr alelnök foglalta el és átadta a szót Lukanics dr képviselőnek, aki a Strassnoff ügyben tett interpellációjának indokolását terjesztette elő. Beszéde folyamán a koalíció és Sztarcsevicspártiak között heves harc támadt, úgy hogy az elnök felfüggesztette az ülést.

Az ülést újból megnyitván az elnök, Lukanics folytatta interpellációját indoklását, s kijelenti, hogy mint a horvát jogpárt tagja, élesen elítéli Schwartz József dr képviselőnek azt a merényletét, amelyet Strassnoffal való tárgyalása folytán Frank dr és Sztarcsevics emléke, a szabadág és horvát közvélemény ellen elkövetett.

Utána Harambasics a koalíció előadója ismertette a koalíció felirati javaslatát részletesen. A koalíció — ugymond — a horvát kiegyezést szigoruan betartja. Egyben törekedik annak kibővítésére és Dalmácia visszacsatolására. Kritizálja a Sztarcsevics-párt felirati javaslatát.

Horváth Sándor: A Sztarcsevics-párt felirati javaslata mellett tör lándzsát. A koalíció felirata formai és tárgyi fogyatkozásokat tüntet fel. A koalíció felirata, a Sztarcsevics-párti szabadok felirata. A kiegyezés a horvát nép sirját ássa meg. A horvát pénzügyi önállóságot kö-

veteli. Törekvéseink Bécs-felé irányulnak, mer ott székel a horvát bán.

Pudissabylevics közbeszól: Hol vagy Sztarcsevics Ande.

Horváth: Nekünk semmi közünk sem az osztrák, sem a magyar miniszterekkel. Minkünk csak a horvát királylyal van dolgunk. El jön majd az idő, mikor majd közvetlen tárgyalhatunk, hogy a horvát király sérelmeinket megtudja.

A rózsahegyi izgatók pöre.

Rózsahegy, dec. 6. (Saját tud. táv.) A rózsahegyi törvényszék **Hlinka** András és társai izgatási pörében több napi tárgyalás után most hozott ítéletet. Hlinka Andrást a törvényszék két évi államfogházra, ezeröttszáz korona pénzbüntetésre és 1630 korona költség megfizetésre ítélte. Sobár Lőrinc doktort egy évi államfogházra, Jancsek Andrást félesztendei, Cregus Györgyöt és Cheben Pétert öt-öt hónapi, Tomik Józsefet négy hónapi államfogházra, négy vádlottat pedig két-két hónapi államfogházra ítélte. Negyven vádlottat fölmentettek.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Csütörtök: Vig Özvegy.
Péntek: Kék szakállu herceg.
Szombat: Kék szakállu herceg.
Vasárnap este: Felhő Klári.

Mükedvelői előadás a Szigligeti szoborra. A Szigligeti szobor javára rendezendő nagyszabásu mükedvelői előadás iránt a közönség körében óriási érdeklődés nyilvánul. Az előadás főpróbája nem ma, hanem hétfőn délelőtt 9 órakor lesz. A Szigligeti darabjaiból bemutatandó életrajzokban résztvevő uri hölgyek névsorát már közöltük. A férfiak közül a következők vesznek részt az életrajzokban:

Bige Géza, Bige József, Böszörményi László, Czelláth Arpád, Dallos Ferenc, Dragau Sándor, Egely Alajos, Fekete Béla, Gyene Zoltán, Hámosy János, Kalivoda Hubert, Kardos Elemér, Kerekes Sándor, Középesy Emil, Középesy Ernő, Miskolczy Hugo, Moes Gyula, Nesztor Aurél, Pathy Nagy Lajos, Pelle János, Porubszky Gyula, Rednik Gábor, Sebestyén Gyula, Szentlélek László, Szieber Nándor, Török István, Tunyoghy Lajos, Várszeghy Lajos.

Nyilttér.*

Nagyvárad, dec. 6.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Aki ismer, tudja rólam, hogy csak nyiltan, szemközt támadok meg bárkit is. Akit szeretek, akit megvetek, nyiltan megmondom, titkot belőle nem csinállok. És ha valamit meg akarok mondani, azt a magam nevében teszem, ahhoz strohmant nem keresek.

Mindig utáltam a szenzációhajhászást, még az újságokban is. Ezért nem rokon zenveztem a szenzációt kereső lapokkal régebben sem; ezért nem szeretem a hasonló irányu lapokat ma sem.

Két ilyen irányu újság városunkban most összeakasztotta a tengelyt. Szennyest, undorítóan szennyest mosnak napok óta. Ebbe a mosogatásba a Nagyvárad Friss Újságnak segédszerkesztője Pásztor Ede belé akart keverni engem is. Megfeleltem rá. Nyilatkozatot

* E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szork.

irtam és azt közlés végett elküldtem első sorban a Nagyváradnak, mint azon párt hivatalos közlönyének, melynek saját csekélységem is egyik alelnöke vagyok, amelynek olvasói előtt tehát tisztán kell állanom, a mig tiszta vagyok. Elküldtem a Tiszántulnak is mint olyan lapnak, amely legtávolabbra áll a szenzációhajhásztól és éppen ezen tulajdonsága miatt tiszteletem, becsülésem tárgya. — Nem küldtem el — noha kérte — a Nagyváradi Ujságnak, mert úgy tapasztaltam, hogy szenzációkban utazik szintén.

Nyilatkozatomat a Nagyvárad nem közölte, noha azt a nyiltérben kívántam közzétetni. En ezt úgy magyaráztam, hogy a Nagyvárad helytelenül értelmezett kollegialitásból szolidaritást vállalt Pásztor Edével. Így magyarázzák-e mások is? nem tudom, de nem is törődöm vele.

Ma aztán a Nagyvárad »Egy modern szegénylegény« felirású cikkében nekiront Nógrádi Gyulának, védelmébe vevén dr Halász Lajost, mint hirlapíró kollégát. — Ehhez nekem semmi közöm. Engem nem érint, ha ezen épületes harcban a csatázó hirlapíró kollégák a hattyunál is tisztább fehérre mossák egymást; valamint az sem, ha rettenetes dühökben úgy felfalják egymást, hogy mindegyikből csak a cipősarok marad meg. Én velük, de senki mással is, ilyen rút harcban szolidaritást nem vállaltam, és a jövőben sem vállalok. Harcukba beleavatkozni a legtávolabbról sem akarok.

Azt állítja azonban a Nagyvárad mai idézett cikkében, hogy ennek a hirlapi harcnak szellemi és anyagi vezetője a Nagyváradi Ujság részéről egy olyan valaki, akinek dr Halász Lajosnak, mint az ugrai képviselőnek karrierjét irigyelni nagy oka lehet. Ismerőseim, jó barátaim mind azt mondják nekem, hogy itt egész világosan én vagyok meggyanusítva, mint a veszett kutyának titulált Nógrádi Gyula gazdája, pénzelője, lapjának szellemi irányítója.

Nehogy ez a hiedelem csak egy huszon-négy órát is túlélhessen, ezen feltevést a magam részéről nyilvánosan vissza kell utasítanom. Ezt meg is teszem ezennel, amidőn kijelentem, hogy:

nyomorult gazember, hitvány rágalmaszó mindaz, aki azt állítja avagy terjeszti rólam, hogy én akár pénzzel, akár szellemileg támogattam Nógrádi Gyulát avagy bármelyik hirlapot ebben az 8 nagy szennyes-mosásukban.

Mint hogy alaptalan gyanúsítások ellen védekezni, azokat — ha valótlank — kellő erélylyel visszautasítani nemcsak joga van mindenkinek, de a nyilvánosság előtt szereplő, a köztiszteltet csak valamit is adó embereknek ez egyenesen kötelességük: minthogy a Nagyvárad idézett cikkéből — úgy a sorok között — sokan rám vonatkozathatják a meggyanusítást: kérem jelen soraim közzétételét.

Kiváló tisztelettel

Dr Stokker József,
ügyvéd.

Dr Perczel Adolf

ügyvédi irodáját

Nagyváradon Pável-utca 14 sz. a.

megnyitotta.

KÖZGAZDASÁG.

Madárvédelem. A földmivelésügyi miniszter körrendelettel tiltotta most el több hasznos madár pusztítását. A rendelet szerint a régiekhez védelmébe veendő madarak még a vörös vércse, kék vércse, fehér körmű vércse, fehér golya és a fekete golya.

Értéktőzsde.

Budapest, december 5.

Osztrák hitelrészvény	678
Magyar hitelrészvény	796
Leszámítoló bank	506
Rimamurányi	525

Osztrák-m. állam vasutirészvény 670.—
Közuti vasut — — — — 594.—

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, december 5.

Buza április	14.88	14.45
Rozs április	13.30	13.32
Tengeri ápt. 1907	10.32	10.34
Repeze aug.-ra	26.80	27.—
Zab ápr.-ra	15.00	92.78

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1906 dec 5-én.

Magyar aranyjárdék 4%	116.40
Magyar koronajárdék 4%	95.95
Magyar elei vasuti államkötvény 4%	84.47
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	95.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	96.—
Magyar gyermekny sorsjegy-kölesön	204.50
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölesön	153.—
Osztrák járdék papirban	90.—
Osztrák járdék ezüstben	100.10
Osztrák korona járdék	117.—
Osztrák járdék a.anyban	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	157.50
Osztrák-magyar bankrészvény	17.60
Magyar hitelbank részvény	814.50
Városi villamosvasut	327.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	679.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

WIRTH JÁNOS & FIA

arany- és ezüstművesek

— Gyári raktára és új eladási helyisége —
folyó évi december havában nyílik meg

IV., Városház-utca 3-5. sz. alatt.

és díszes régi helyiségünkben (IV. ferencvárosi k.)
ezen márciusi évi nyíltán már csak négy hely van.

AMERIKAI ÁRUHÁZ

Nagyvárad, Olaszi, Fő-u. Bazár épület.

Nagyvárad legnagyobb áruháza.

Mindenki kellemesen van meglepve, annak a gyönyörű nagy raktárnak a szemlélésében, melynek tulnyomó része most érkezett s **őszi újdonságokban** igazán első helyen áll. — Ugyszint minden díszítési és hozzá való cikkekben mesés nagy raktár van.

Olcsó árak tekintetében pedig felülmúlhatatlan.

Belépési felhívás.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”
1907. január 1-én nyitja meg
12-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon célnak szolgál, hogy kötelező heti befizetések által, apró tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így mindazoknak, kik kerestetüknek csak kis részét tudják félre tenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzett üzletrész után 20 fillér, mely 3 évig, vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele s az új törzsbetéti könyvecskék kiadása mai naptól kezdve d. e. 9-12-ig, d. u. 3-5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) eszközöltetik.

Nagyvárad, 1906. november 6.

Az igazgatóság.

A 12-ik évtársulat befizetési napjai:

Hétfőn délután 3-5-ig,
Csütörtök délután 3-5-ig.

Értesítés.

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága részvényeseinek 1906. november 25-én megtartott közgyűlésén hozott

határozata értelmében a társaság részvénytőkéjét 500000 koronával

m á s f é l m i l l i ó,

azaz egymillió ötszázezer koronára felemeli a következő módzatok mellett:

1. Kibocsájtanak 2500 darab új részvény 200 korona névértékkel.
2. Minden új részvényért a részvénytőkére 200 korona, a tartaléktőkére 100 korona, összesen tehát 300 korona fizetendő: azonfelül a részvény kiállítására és illeték fejében 3 korona.
3. A részvények értékében 50%, azaz százötven korona fizetendő, míg a másik 50%, azaz százötven korona, valamint a 3 korona kiállítási díj legkésőbb 1906 december 31-ig. Ezen időpontig a befizetett összegek után 50 százalékos kamattal térül

viszsa, míg ellenben a késedelmes fizetők 1907 január 1-től számított 6 százalékos kamatot tartoznak fizetni.

4. A részvényesek az új részvényre elővételi joggal bírnak s pedig aképpen, hogy két darab régi részvényre egy új részvény jegyezhető.

5. Az új részvények a régiekkel mindenben egyenlők s már az 1907. üzletév jövedelmében részesednek.

6. A részvényesek elővételi jogukat részvényeik bemutatásával 1906. évi december 15. napjáig bezárólag gyakorolhatják, míg a részvényjegyzés zárhatárideje 1906. december 20-ik napja.

Nagyvárad, 1906. november 25.

Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság
igazgatósága.

Az 1906 évi december hó 1-én esedékes

4%-os magyar koronajáradék

és 4%-os magyar jelzálog sorsjegyek

s z e l v é n y e i t

már november 20-tól kezdve

minden levonás nélkül pénztárunknál beváltjuk.

Nagyvárad, 1906. november 25.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Nűvek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
k ö r l e v e l e k,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számiák, falragaszok,

báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek,

g y á s z l a p o k

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Özv. Dr. Deákné

Fog műtermében

Lakik: **Nagyvárad Szilágyi-Dezső u. 18.**

A legjobb amerikai porcellánból készít

fogakat,

végez minden ebbe vágó műveletet.

Egy-két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

**A Nagyváradí Hitelbank takaré-
rék és segélyszövetkezet** 1907 január
1-én nyitja meg

V-ik évtársulatát.

Beiratkozni már most lehet a szövetkezet
helyiségében.

Kossuth Lajos-utca 10. szám.

Szab. „RAPID“ Gyorsfűtő készülék

értékesítő vállalat

Nagyvárad, Pável-utca 6. szám.

TELEFON 352.

TELEFON 352.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt közönséget értesíteni, hogy megrendeléseket a szab.

„RAPID“ gyorsfűtőkészülékre

már elfogadunk és azon helyzetben vagyunk, hogy azokat a leggyorsabban szállíthatjuk.

Szabadalmunk alkalmazása által a cserépkályha gyorsfűtővé alakul át és a következő előnyökkel bír:

1. A cserépkályha a tüzelőanyag meggyújtása után azonnal fűt; e hőfejlesztés szabályozható, egy szoba alig 10—15 perc alatt kifűthető

2. A „Rapid“-dal való fűtés 50—60 százalékos tüzelőanyag megtakarítást eredményez.

3. A „Rapid“ cserépkályhával való fűtés egészséges, mert a levegőt nem pörkölti, mint például az izzó vaskályha.

4. A „Rapid“ készülék minden már meglévő kályhán is könnyen alkalmazható.

5. A „Rapid“ külsőleg szép és tetszetős s bármely cserépkályhának díszére válik.

6. A „Rapid“ készülék a cserépkályháról tetszés szerint levehető és ismét visszahelyezhető.

7. A „Rapid“ beszerzése nem drága, a beszerzési költségek már egy fűtési idény alatt megtérülnek a fűtőanyag megtakarítás által.

8. A cserépkályha a Rapiddal való felszerelés dacára eddigi összes jó tulajdonságait megtartja (a meleget bosszan tartja).

9. A „Rapid“ berendezés javításra nem szorul, mert tűz közvetlen nem éri.

10. A „Rapid“ meleg röntgen érzékenysége meglepő: már egy iv papir elégetése a „Rapid“ elületesen érezhető meleget áraszt.

Olesó árak nagyság és minőség szerint. A „Rapid“-ot bármelyik kályhás beállítja, mert célra mintáival láttatik el.

Tisztelettel:

Szab. „Rapid“ gyorsfűtőkészülék
értékesítő vállalat.

„Első nagyváradí cipő és csizmagyár,“

Moskovits Farkas és Társa

ajánlja

elsőrendü kézimunka

cipő és csizma

készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

